

16.2.2011

Turun kaupungin sosiaali- ja terveystoimen

Turun peruspalvelulautakunta

turku åbo

Saap. 21-02-2011
Ani.
Dno 8593 - 2010

KÄSITELTÄVÄ ASIA

Turun sosiaali- ja terveystoimen merimiesten terveydenhuoltoa koskeva asia on tullut vireille Lounais-Suomen aluehallintovirastossa 14.5.2010, kun Sosiaali- ja terveysministeriö on 29.4.2010 tehdyllä päätöksellä siirtänyt hallintolain 21 §:n nojalla Suomen Merimies-unioni SMU ry:n (jälj. Suomen Merimiesunioni) kirjeen (päivätty 11.11.2009, allekirjoittanut sopimussihteeri Klaus Lust) Lounais-Suomen aluehallintovirastolle.

Kirjeessä pyydetään selvittämään merimiesten terveydenhuollon toimivuutta Turun sosiaali- ja terveystoimen työterveyshuollon osalta. Kirjeessä pyydetään selvitystä siitä, mihin toimenpiteisiin asiassa aiotaan ryhtyä.

Aluehallintovirasto on käsitellyt asian valvontavelvollisuuteensa kuuluvana, Turun sosiaali- ja terveystoimen toimintaan kohdistuvana asiana.

HANKITUT SELVITYKSET

Turun terveystoimen peruspalvelujohtaja Riitta Liuksan selvitys, 26.8.2010, jonka liitteenä tulosaluejohtaja Lassi Pakkalan selvitys, 23.8.2010.

ALUEHALLINTOVIRASTON RATKAISU JA PERUSTELUT

Sovellettavat säädökset

Kansanterveyslain 14 a §:n 1 momentin mukaan, sen lisäksi, mitä 14 §:ssä säädetään, kunnan, jonka tehtäväksi se asetuksella säädetään, tulee kansanterveystyöhön kuuluvina tehtävinä:

- 1) ylläpitää merimiehille näiden kotipaikasta riippumatta merimies-terveydenhuoltoa, johon kuuluu merimiehen terveydenhoito ja sairaanhoito sekä hammashuolto; sekä
- 2) tuottaa merimiehille varustamon sijaintipaikkakunnasta riippumatta työnantajan järjestettäväksi työterveyshuoltolain 12 §:ssä tai muissa säädöksissä säädettyjä ja niiden nojalla määrättyjä työterveyshuoltopalveluja.

Kansanterveysasetuksen 5 §:ssä on säädetty, että muun ohessa Turun kaupungin kuuluu huolehtia kansanterveyslain 14 a §:ssä säädettyistä tehtävistä. Turussa on merimiesterveyskeskus, joka huolehtii merimiesten terveydenhuollosta ja työterveyshuollosta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 5 §:n perusteella terveydenhuollon palveluista ovat muun muassa maksuttomia kansanterveyslain 14 a §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettut palvelut.

Merimieslääkäriksi hyväksymisestä annetun lain 2 §:n nojalla merimieslääkärin työnantaja on velvollinen huolehtimaan siitä, että merimieslääkäri osallistuu riittävästi, kuitenkin vähintään viiden vuoden välein, ammattitaitoaan ylläpitävään merialan työolosuhteita ja terveysvaatimuksia käsittelevään täydennyskoulutukseen. Täydennyskoulutusvelvollisuus koskee myös itsenäisenä ammatinharjoittajana toimivaa merimieslääkäriä.

Saadut selvitykset

Tulosaluejohtaja Lassi Pakkalan antaman selvityksen mukaan merimiesten terveydenhuoltoa toteutetaan Turun sosiaali- ja terveys-toimessa kansanterveyslain määrittämän sisällön mukaan työterveyshuollon tulosalueella vuosittain tehtävän budjetin asettamissa rajoissa. Ensisijaisena tehtävänä Pakkalan mukaan on pidetty merenkulkijoiden tarvitsemien terveyspalvelujen ylläpitämistä ja toissijaisena toimintana merimiesten sairaanhoitoa. Tätä priorisointia on pidetty perusteltuna, koska terveydenhuoltopalveluja merimiehille on muualta niukasti saatavilla, sen sijaan sairaanhoidon palveluja on sekä julkisella että yksityisellä sektorilla. Vuonna 2009 Turun kaupungin tiukan taloudellisen tilanteen vuoksi myös työterveys-

huollon tulosalueen menoja jouduttiin leikkaamaan myös merimiesterveyspalveluiden huollon kohdalla. Tämän johdosta em. priorisointiperiaatteen mukaan merimiesten sairaanhoidon palveluja supistettiin aiemmasta. Pakkalan mukaan kun samanaikaisesti eräät varustamot rajoittivat työterveyshuoltona hankittuja sairaanhoidon palveluja, jouduttiin Turussa ohjaamaan eräitä potilaita muiden sairaanhoidon palveluiden tuottajien luokse. Pakkala kertoo vuoden 2010 osalta merimiesterveyskeskuksen toimintaan käytettävissä olevan budjetin olevan jälleen aiempaa tasoa, eikä edellä esitetyn tyyppisiä siirtoja ole vuonna 2010 odotettavissa.

Pakkalan selvityksessä todetaan, ettei merimiehen kotikunnalla ole vaikutusta merimiesterveyskeskuksessa annettuihin terveydenhuollon tai sairaanhoidon palvelujen saatavuuteen. On kuitenkin pidetty suotavana, että mikäli merenkulkijan omalla kotipaikalla toimii merimiesterveyskeskus, hän on hakeutunut kiireettömien asioiden hoitoa varten omalle paikkakunnalleen. Varustamojen työterveyshuolto on toteutettu työterveyshuollossa voimassa olevien työterveyshuollon sopimusten ja vuosittain tarkistettujen toimintasuunnitelmien mukaan.

Pakkalan mukaan odotusaika vastaanotolle on terveydenhuollon osalta enintään 6 viikkoa, tavanomainen aika on 2-3 viikkoa; kiireellisissä merimiestodistusasioissa on todistus kyetty laatimaan jopa ajanvarauspäivänä. Sairaanhoidon kysyntään on kyetty vastaamaan pääosin hoitotakuun puitteissa, poikkeuksena vuoden 2009 tilanne. Päivystysluonteisia sairaanhoidon palveluita vaativat potilaat on ohjattu päivystysasemalle tai TYKS:n ensiapuun.

Selvityksen mukaan Turun sosiaali- ja terveystoimen työterveyshuollon tulosalueen sisällä on merimiesterveyskeskuksen henkilöstöön kuuluu yksi lääkäri, yksi terveydenhoitaja sekä ½ perus/lähihoitaja vastaanottohenkilöstössä. Työterveyshuollon tulosalueella on yhdeksän lääkäriä, jotka ovat hyväksytyjä merimieslääkäreitä. Heistä seitsemällä on voimassa olevien ohjeiden mukainen merenkulun terveydenhuollon täydennyskoulutus suoritettu; näistä viisi on erikoislääkäreitä, yksi erikoistumassa.

Arviointi

Merenkulkualalla ammatilliset pätevyys- ja terveysvaatimukset on määriteltävä tavanomaista tarkemmin kansainvälisin sopimuksin ja kansallisella lainsäädännöllä. Yksityiskohtaiset vaatimukset eri maissa vaihtelevat jonkin verran maan yleisestä terveydenhuollon vaatimustasosta ja järjestelmästä riippuen, mutta perusvaatimukset ovat samat. Yleisenä tavoitteena vaatimusten taustalla on meriturvallisuuden varmistaminen. Erityislaatuisten toimintaympäristön vuoksi merenkulkualan ammateissa asetetaan terveydelle ja suorituskyyville erityisvaatimuksia.

Merimieslääkärijärjestelmällä pyritään siihen, että tarkastuksia suorittava lääkäri tuntee merenkulun terveydelliset vaatimukset ja erityispiirteet. Merimieslääkäri on laillistettu lääkäri, joka on suorittanut merimieslääkäreille tarkoitetun koulutuksen ja jolle Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira) on myöntänyt oikeuden toimia merimieslääkärinä. Valvira pitää luetteloja hyväksytyistä merimieslääkäreistä. Merimieslääkärin on osallistuttava vähintään kerran viidessä vuodessa merimieslääkäreille tarkoitettuun koulutukseen ja tästä huolehtiminen on työnantajan vastuulla.

Kansanterveyslain 14 § 1 momentti 1 kohta edellyttää, että kunnan on järjestettävä sekä terveyden- että sairaanhoidon palvelut yhdenvertaisesti niitä tarvitseville merimiehille, myös tilanteissa joissa varustamo supistaa/ei hanki kunnalta kansanterveyslain 14 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisia palveluja. Aluehallintovirasto painottaa, että kunnalla on velvollisuus järjestää kotikunnasta riippumatta myös merimiesten tarvitsema kiireetön hoito ja että potilaan ohjaamista hakeutumaan tältä osin oman kotipaikkakunnan terveydenhuollon palvelujen piiriin ei voida pitää hyväksyttävänä.

Aluehallintovirasto toteaa asiassa saatujen selvitysten perusteella, että merimiesterveydenhuollon palvelut vuonna 2009 Turun sosiaali- ja terveystoimen merimiesterveyskeskuksessa eivät ole kaikilta osin olleet kansanterveyslaissa edellytetyn mukaisia. Turun sosiaali- ja terveystoimen työterveyshuollon toimintaan vuodelle 2009 osoitettujen puutteellisten määrärahojen vuoksi merimiesten tarvitsemia palveluja on jouduttu priorisoimaan ja potilaita on jouduttu sairaanhoidon osalta ohjaamaan muiden palveluntuottajien luokse. Lainvastainen asiantila on myös selkeästi todettavissa Suomen Merimiesunionin 11.11.2009 päivätyn kirjeen liitteenä olevan yksittäistapausta koskevan, Suomen Merimiesunionin ja Lassi Pakkalan käymän kirjeenvaihdon perusteella.

Selvitysten perusteella ei ole todettavissa, että Turun merimiesterveyskeskuksesta olisi vuonna 2010 tapahtunut sairaanhoitopalvelujen osalta edellä esitettyä potilaiden ohjaamista muiden palveluntuottajien luokse. Aluehallintovirastoon ei myöskään ole tullut asiaan liittyviä yhteydenottoja vuoden 2010 osalta.

Aluehallintovirasto painottaa, että sikäli kun työterveyshuollon tulosalueyksikössä työskentelevät lääkärit työskentelevät myös merimiesterveyskeskuksen lääkkäreinä kansanterveyslain 14 a §:n mukaisesti, tulee heillä olla säädösten mukainen merenkulun terveydenhuollon täydennyskoulutus suoritettuna.

Selvityksistä ei käy ilmi, miten merimiesten hammashuolto palvelut on järjestetty Turun sosiaali- ja terveystoimen merimiesterveyskeskuksessa.

Johtopäätökset

Aluehallintovirasto kiinnittää tällä päätöksellä Turun sosiaali- ja terveystoimen merimiesterveyskeskuksen toimintojen asianmukaisesta järjestämisestä vastuussa olevien tahojen huomiota vastaisen varalle siihen, että lakisääteiset terveydenhuollon palvelut tulee järjestää asianmukaisesti.

Aluehallintovirasto pyytää Turun kaupungin peruspalvelulautakunnalta selvitystä 30.5.2011 mennessä, miten se aikoo huolehtia Turun kaupungille kansanterveystoimen 14 a §:ssä säädetystä velvollisuudesta turvata merimiehille näiden kotipaikkakunnasta riippumatta merimiesterveyspalvelut, johon kuuluu merimiehen terveydenhoito ja sairaanhoito sekä hammashuolto, sekä merimiehille varustamon sijaintipaikkakunnasta riippumatta työnantajan järjestettäväksi työterveyshuoltolain 12 §:ssä tai muissa säädöksissä säädettyjä ja niiden nojalla määrättyjä työterveyspalveluja. Edelleen aluehallintovirastolle tulee toimittaa selvitys, miten merimiesterveyspalvelujen palvelut on vuonna 2010 budjetoitu ja järjestetty Turussa ja onko palvelujen järjestämisessä tullut ilmi ongelmia tai puutteita. Edelleen pyydetään tietoa vuotta 2011 koskevan budjetoinnin toteutumisesta.

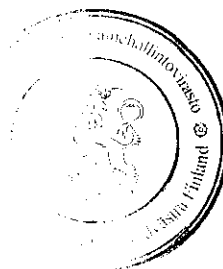
MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen ei, hallintolainkäyttölain 4 ja 5 §:n säädykset huomioon ottaen, voida hakea valittamalla muutosta.

LISÄTIETOJA

Lisätietoja antaa tarvittaessa lääninlääkäri Ruut Virtanen, puhelin 020 636 1050 (vaihe)

Lääninlääkäri

Lakimies

Ruut Virtanen

Päivi Vuorinen

JAKELU JA SUORITEMAKSU

Päätöksen saaja	Turun kaupungin sosiaali- ja terveystoimisto Turun kaupungin peruspäätöslautakunta
Suoritemaksu	maksuton päätös
Tiedoksi	Suomen Merimies-unioni SMU ry, sopimussuhteiden johtaja Klaus Lust Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira